



ДОКЛАД
НА ОМБУДСМАНА КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН
МЕХАНИЗЪМ ЗА ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В ДОМ ЗА ВРЕМЕННО
НАСТАНЯВАНЕ НА МАЛОЛЕТНИ И НЕПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА ПРИ
ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ НА МВР - ПЛОВДИВ

В изпълнение на Заповед № НППМ-8/2025 г. на омбудсмана на Република България екип на Националния превантивен механизъм (НПМ) извърши проверка в Дома за временно настаняване на малолетни и непълнолетни (ДВНМН) към Областна дирекция на МВР - гр. Пловдив. Екипът проведе интервюта със служителите на дома и с едно дете, което по време на проверката беше настанено в ДВНМН, изиска необходимата документация и провери всички помещения за настаняване. На проверяващия екип беше оказано пълно съдействие.



1. Материална база и капацитет

Независимо, че ДВНМН при ОД на МВР Пловдив се води разположен в гр. Пловдив, до него няма обществен транспорт и това затруднява посещенията на децата от техни близки. Територията обслужвана от дома обхваща районите на шест областни дирекции – ОДМВР - Пловдив, ОДМВР - Стара Загора, ОДМВР - Пазарджик, ОДМВР - Смолян, ОДМВР - Кърджали и ОДМВР - Хасково.

Общият капацитет на ДВНМН е за 24 деца, разпределени в 6 спални помещения. В деня на проверката имаше едно настанено дете. Според предоставената информация от началото на годината до 30.06, през дома са преминали общо 57 деца, повечето от които са с краткосрочен престой. От тях 4 са малолетни, а 53 са непълнолетни деца.

Момчетата са 34, а момчетата са 23. От тях четиринадесет са настанявани повече от веднъж - седем момчета и седем момичета.



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

За първото полугодие на 2025 г. са настанени 5 деца от страни извън Европейския съюз.

Съобразно критерия „основание за настаняване“, разпределението на деца е следното:

- бягства от СПИ и ВУИ – 11;
- бягства от специализирани институции за деца – 9;
- деца с противообществена проява и изпаднали в състояние на безнадзорност – 4;
- бягства от дома – 15;
- скитничество – 1;
- просия – 0;
- без установена самоличност – 0;
- с полицейска закрила – 1;
- бягство от заведения от резидентен тип ЦНСТ/КЦ – 14 (27 през 2024 г.).

Експертите на омбудсмана не разбират, защо в отчетите на всички домове за временно настаняване има статистика за „бягство от заведения от резидентен тип ЦНСТ/КЦ“, „бягства от СПИ и ВУИ“, така и „бягства от специализирани институции за деца“. **Тези „специализирани институции за деца“, според отчетите на ДВНМН, са регистрационно-приемателните центрове, които не са специализирани институции за деца.**

Също така омбудсманът като НПМ отново подчертава, че такъв тип простъпки на деца – „скитничество“ и „просия“ следва да отпаднат от отчетите и статистиката на ДВНМН. Отдавна простъпки като скитничество или просия, които са т.нар. „статусни нарушения“, не се разглеждат в Наказателния кодекс и възрастните не носят наказателна отговорност за подобни деяния.

Друг проблем, който отново омбудсманът отбелязва с тревога, е, че и в тази институция е нормативно утвърдена практиката да се настаняват на едно и също място нарушители и жертви на престъпления. **В тази връзка, изготвяйки новия Правилник за организацията и работата на домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни трябва да отпадне чл. 8, ал. 1, т. 5, а именно, че в ДВНМН се настаняват малолетни и непълнолетни на възраст от 6 до 18 години, на които е предоставена полицейска закрила.** Такива деца трябва да бъдат настанявани в Центровете за настаняване от семеен тип за деца, тъй като те разполагат с 2 допълнителни места за кризисно настаняване, или да бъдат настанявани в Кризисните центрове за деца.

По отношение на продължителността на престоя, най-голям е делът на децата, настанени за срок до 24 часа – 37 деца, следвани от тези с престой до 15 дни - девет деца. 7 деца са престояли до 48 часа и 4 деца – над 15 дни.

2. Корекционно-възпитателна работа с децата

Запознавайки се с отчетите за първото шестмесечие на 2025 г. за дейността на домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни екипът на омбудсмана



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

установи, че основната причина за настаняване на децата е бягство от дома или от институции за деца.

Статистиката за 01.01.2025 г. до 30.06.2025 г. е следната:

- в ДВНМН – София са настанени 67 деца за бягство от общо преминали 84;
- в ДВНМН – Пловдив са настанени 49 деца за бягство от общо преминали 57;
- в ДВНМН – Горна Оряховица са настанени 35 деца за бягство от общо преминали 48;
- в ДВНМН – Бургас са настанени 29 деца за бягство от общо преминали 73;
- в ДВНМН – Варна са настанени 12 деца за бягство от общо преминали 18.

В тази връзка омбудсманът като НПМ препоръчва при провеждането на задължителната беседа с децата във всички ДВНМН да им бъдат обяснени рисковете, на които са изложени при бягство и най-вече, че могат да станат жертви на трафик. Също така да се изготви анкета, която да се провежда с децата, за да се установят причините за бягствата, тъй като това е водещото основание за настаняване на децата в тези домове.

3. Администрация

ДВНМН - Пловдив работи с щат от общо 16 души персонал, както следва: 1 началник, 1 медицински фелдшер, един педагог, един психолог, 11 старши полицаи даващи дежурства и изпълняващи функциите на евакуатори и 1 шофьор-домакин.

В ДВНМН е назначен психолог. Той извършва корекционно-възпитателната работа с децата. **Ефективната психологическа подкрепа води до по-бърза адаптация на децата, намаляване на рецидивите и повишаване качеството на социализацията им.**

По време на проверката екипът установи, че служителите не са преминавали обучения за работа с деца от 2017 г. Също така служителите не са получавали методически указания от Главна дирекция „Национална полиция“, съгласно чл. 4, ал. 1 от Правилника за организацията и работата на домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни. Служителите не са проверявани нито веднъж от Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, независимо, че съгласно чл. 4, ал. 3 от Правилника за организацията и работата на домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни тя осъществява контрол върху дейността на ДВНМН.

В тази връзка омбудсманът настоява Главна дирекция „Национална полиция“ да предостави методическите указания, които са изпращани към всички ДВНМН, както и планове за обучение за 2025 г. и за 2026 г. на служителите на ДВНМН за работа с деца с девиантно поведение. Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни да предостави на омбудсмана протоколите от извършените проверки на всички ДВНМН, съгласно чл. 4, ал. 3 от Правилника за организацията и работата на домовете за временно



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

настаняване на малолетни и непълнолетни: „(3) Контрол върху дейността на ДВНМН се упражнява от Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни в съответствие със Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни“.

4. Материално-битови условия



Санитарен възел за децата в ДВНМН – Пловдив

Помещенията за настаняване са обособени на първия етаж от сградата. Санитарните възли са общи и в изключително лошо състояние. В общата баня са налични видими следи от влага и рушаща се мазилка. Има обособена стая за изолиране по медицински причини.



Обща баня със следи от влага по стените и рушаща се мазилка



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Спалните помещения са с по 4 легла с постелъчен инвентар, като са предвидени отделни помещения за момчета и за момичета, съобразно изискванията на правилника. Екипът констатира, че помещенията за настаняване са изключително малки, с липса на обособено лично пространство и място за придвижване. Няма място за лични вещи – шкафчета и/или гардероб. Във всички спални помещения видимо разполагаемата площ е значително под 4 кв. м на дете, което е недостатъчно за осигуряване на нормални условия за живот.

В стаите няма осветителни тела и вечерно време те се осветяват от лампите в коридора през вратата, която представлява решетка.



Спални помещения за децата в ДВНМН - Пловдив

Такива условия не позволяват на децата да имат обособено лично пространство, да се движат свободно и да съхраняват личните си вещи, което е в противоречие с международните стандарти за правата на детето и задължението на държавата да осигури безопасна и здравословна среда за тяхното развитие.

Според споделената от началника на дома информация са осигурени 350 526 лв. за цялостен ремонт на сградата на ДВНМН с финансиране по българо-швейцарска програма. Ремонтните дейности предвиждат ремонт на покрив, вътрешни и външни строително-монтажни работи, укрепване на конструкцията на сградата, подмяна на електроинсталация и ВиК мрежа, оборудване и обзавеждане, видеонаблюдение и структурни кабелни системи.



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Омбудсманът, в качеството си на Национален превантивен механизъм, препоръчва при реализирането на предстоящия ремонт да се предвиди разширяване на жилищната площ, така че всяко дете да разполага с минимум 6 кв. м. лично пространство, както и с място за съхранение на лични вещи, което ще допринесе за осигуряването на нормални условия на живот.

Също така омбудсмана настоява Главна дирекция „Национална полиция“ да предостави графици за планираните ремонтни дейности за всички ДВНМН.

Необходимо е задължително да се отпуснат средства за закупуване на постелъчен инвентар, пижами, чехли и други вещи от първа необходимост за децата.

Храната се доставя ежедневно и е от стола на Областна дирекция на МВР – Пловдив.

5. Медицинско обслужване в ДВНМН - Пловдив

Медицинската помощ в ДВНМН се осъществява от назначен фелдшер. Има обособен медицински кабинет и стая за изолиране по медицински причини.



Лекарски кабинет и шкаф с лекарства

Фелдшерът се грижи за редовното доставяне на лекарства от първа необходимост и води необходимата медицинска документация. В амбулаторната книга се записват всички осъществени прегледи, като се отбелязват дата, лице, анамнеза, предписана терапия, ако има такава.

В заключение екипът на омбудсмана като НПМ иска да подчертае, че служителите както на ДВНМН – Пловдив, така и на ДВНМН – София полагат много добри грижи за децата. И в двата дома имаше настанени деца, които по време на интервютата с екипи на НПМ споделиха, че отношението към тях е много добро, че провеждат различни образователни дейности. Едното дете рисуваше по време на



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

посещението на експертите на омбудсмана, а другото дете имаше занимание с педагога.

Началниците на двата ДВНМН бяха изцяло ангажирани с корекционно-възпитателната дейност на децата.

Многократно омбудсманът като НПМ е заявявал становището си, че основният фактор, от който зависи предоставянето на качествени грижи за деца е човешкият ресурс. Полагането на грижи за деца е трудна и отговорна задача, с чието изпълнение са натоварени служителите, които ежедневно работят с тях.



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА, ОМБУДСМАНАТ КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ ПРЕПОРЪКИ:

I. До Главна дирекция „Национална полиция“:

1. В новия Правилник за организацията и работата на домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни да отпадне чл. 8, ал. 1, т. 5, а именно, че в ДВНМН се настаняват малолетни и непълнолетни на възраст от 6 до 18 години, на които е предоставена полицейска закрила.

2. При провеждането на задължителната беседа с децата във всички ДВНМН да им бъдат обяснени рисковете, на които са изложени при бягство и най-вече, че могат да станат жертви на трафик.

3. Да се изготви анкета, която да се провежда с децата, за да се установят причините за бягствата.

4. Да се предоставят на НПМ методическите указания, които са изпращани към всички ДВНМН.

5. Да се предоставят на НПМ планове за обучение за 2025 г. и за 2026 г. на служителите на всички ДВНМН за работа с деца и инспекторите към „Детска педагогическа стая“.

6. Да отпадат от отчетите и статистиката на ДВНМН простъпки на деца „скитничество“ и „просия“.

7. Регистрационно-приемателните центрове да не се посочват в отчетите на ДВНМН като „специализирани институции за деца“.

8. Да се предоставят на НПМ графиците за планираните ремонтни дейности за всички ДВНМН.

9. Да се отпуснат на всички ДВНМН допълнителни средства за закупуване на постелъчен инвентар, пижами, чехли и други вещи от първа необходимост за децата.

II. До Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни:

1. Да предостави протоколите от извършените проверки на всички ДВНМН, съгласно чл. 4, ал. 3 от Правилника за организацията и работата на домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни: „(3) Контрол върху дейността на ДВНМН се упражнява от Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни в съответствие със Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни“.